

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Haridusteadus (reaalained) õppekava

Merili Raudmäe

ÕPETAJAKOOLITUSE ÜLIÕPILASTE ARUSAAMAD AKADEEMILISEST
PETTURLUSEST, SELLE PÕHJUSTEST JA VÄHENDAMISE VÕIMALUSTEST

bakalaureusetöö

Juhendaja: Marvi Remmik (PhD)

Juhendaja: Liina Lepp (PhD)

Läbiv pealkiri: Akadeemiline petturlus

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Marvi Remmik (PhD)

.....
(allkiri ja kuupäev)

Juhendaja: Liina Lepp (PhD)

.....
(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Mario Mäeots (PhD)

.....
(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resümee

Õpetajakoolituse üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest, selle põhjustest ja vähendamise võimalustest

Uurimused on näidanud, et akadeemiline petturlus on keeruline ja aina kasvav probleem üle maailma. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest, selle leviku põhjustest ning võimalustest selle vähendamiseks. Töö andmed koguti 26-lt õpetajakoolituse üliõpilaselt poolstruktureeritud intervjuude abil. Töö käigus saadud tulemused näitasid, et enamik üliõpilasi on kursis akadeemilise petturlusega ning peavad seda tõsiseks probleemiks. Peamise akadeemilise petturluse viisina toodi välja spikerdamist ja mahakirjutamist ning enammainitud akadeemilise petturluse põhjustena toodi välja üliõpilaste oskamatus aega planeerida ja laiskust. Lisaks toovad uuritavad akadeemilise petturluse põhjusena ära õppejõudude tähelepanematuse, mille tagajärjel üliõpilased leiavad võimalused petturluses osalemiseks. Akadeemilise petturluse vähendamise võimalustena mainiti ära näiteks videokaamerate klassi paigutamine ning üliõpilaste õpimotivatsiooni tõstmine. Üldkokkuvõttena võib öelda, et on oluline mõista üliõpilaste arusaamu ja hoiakuid akadeemilisest petturlusest, et vähendada akadeemilise petturluse levikut.

Märksõnad: akadeemiline petturlus, plagiaat, õpetajakoolituse üliõpilased, õppejõud

Abstract

Teacher training students' views on academic dishonesty, causes of it and options for reduction

Studies have shown that academic dishonesty is a complex and a growing problem worldwide. The aim of this study is to explain the personal philosophy and understandings of teacher training students about academic dishonesty. The research is based on semi-structured interviews with 26 teacher training students. The results showed that most of the students are aware of the academic dishonesty and considered it as a serious problem. As the main ways of academic dishonesty cheating and writing off were brought out. Inability to plan time and laziness were said to be the main reasons for it. In addition, students mentioned that academic dishonesty is made possible by the faculty members' lack of attention, which gives students an opportunity to be involved in academic dishonesty. To reduce academic dishonesty the following option is mentioned, for example, placing video cameras in the classrooms and to increase students' learning motivation. Understanding how students think about academic dishonesty and their attitudes towards it could help reduce incidences of academic dishonesty.

Keywords: academic dishonesty, plagiarism, teacher training students, faculty members

Sisukord

Resümee.....	2
Abstract.....	3
Sisukord	4
Sissejuhatus.....	6
1. Teoreetilised lähtekohad.....	7
1.1 Akadeemiline petturlus	7
1.2 Üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest	9
1.3 Õppejõudude roll akadeemilise petturluse ennetamisel ja avastamisel.....	12
2. Metoodika.....	15
2.1 Valim	15
2.2 Andmekogumismeetod	15
2.3 Andmeanalüüsimismeetod	15
3. Tulemused	17
3.1 Akadeemiline petturlus	17
3.1.1 Üliõpilaste teadmised akadeemilisest petturlusest	17
3.1.2 Akadeemilise petturluse tagajärjed üliõpilaste arvates.....	19
3.2 Akadeemilise petturluse põhjused	20
3.2.1 Üliõpilastega seotud akadeemilise petturluse põhjused.....	20
3.2.2 Õppejõududega seotud akadeemilise petturluse põhjused	21
3.2.3 Ülikooli kui tervikuga seotud akadeemilise petturluse põhjused	23
3.3 Akadeemilise petturluse vähendamise võimalused	23
3.3.1 Üliõpilaste tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks.....	23
3.3.2 Õppejõudude tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks	24
3.3.3 Ülikooli kui terviku tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks	25
4. Arutelu.....	26
4.1 Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus	28

Tänuõnad	30
Autorsuse kinnitus	30
Kasutatud kirjandus	31

Sissejuhatus

Akadeemiline petturlus on keeruline probleem haridusvaldkonnas ning sellele teemale on hakatud viimastel aastatel üha enam tähelepanu pöörama. Järjest olulisemaks muutub autorluse tähtsus ning autorlusega seotud reeglitest kinnipidamine, mis muudab käesoleva teema aktuaalseks. Nii õppimise kui õpetamise seisukohalt võib akadeemilisel petturlusel olla palju negatiivseid tagajärgi (Sonfield, 2014).

Akadeemilise petturluse leviku põhjuste kohta on palju erinevaid käsitusi. Rezanejad ja Rezaei (2013) on ühe põhjusena välja toonud üliõpilaste vähesed teadmised akadeemilisest petturlusest. Nii vähesed teadmised kui ka mittepiisav tähelepanu õppejõudude poolt aga aina süvendavad probleemi. Beasley (2014) leidis, et peamiseks põhjuseks, miks üliõpilased osalevad akadeemilises petturluses võib olla nende teadmatus tagajärgedest ja üliõpilaste ajapuudus. Walker ja Townley (2012) leidsid, et probleemid, mida akadeemiline petturlus endaga kaasa toob on keerukad. Nii võivad olla näiteks kannatajateks tööandjad, kes palgates uusi töötajaid, võivad saada enda alluvusse tööle kvalifikatsioonile mittevastava töötaja.

Varasemates uurimustes (nt Yukhymenko-Lescroart, 2013; Ramzan, Asif, Munir, & Siddique, 2012) on välja toodud asjaolu, et üliõpilased ise peavad akadeemilist petturlust normaalseks ja nad on valmis selles osalema. Leitud on ka, et näiteks Ida-Eurooplased on tolerantsemad akadeemilise petturluse suhtes kui näiteks ameeriklased (Yukhymenko-Lescroart, 2013). Seega on oluline uurimisprobleem see, et ei teata missugused arusaamad on Eest üliõpilastel akadeemilisest petturlusest – mida nad selle esinemise põhjustest ning vähendamise võimalustest teavad.

Autorile teadaolevalt on väiksemamahulistest uurimustes, Tartu Ülikoolis Magnus Ligi (2014) magistritöös ja Kadri Ligi (2014) seminaritöös, seda teemat küll uuritud, kuid jätkuvalt on vajadus valdkonna sügavamaks mõistmiseks. Sellest tulenevalt ongi käesoleva töö eesmärk välja selgitada õpetajakoolituse üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest, selle põhjustest ja vähendamise võimalustest.

Bakalaureusetöö koosneb neljast osast. Esimeses osas kirjeldatakse teoreetilisi lähtekohti varasemate uurimuste põhjal, milles käsitletakse akadeemilise petturluse olemust, üliõpilaste arusaamu akadeemilisest petturlusest ning õppejõudude rolli akadeemilise petturluse avastamisel ja ennetamisel. Teises osas kirjeldatakse uurimuse metoodikat. Kolmas osa toob välja uurimuses saadud tulemused ning neljas osa hõlmab endas arutelu uurimuse käigus saadud tulemuste põhjal.

1. Teoreetilised lähtekohad

1.1 Akadeemiline petturlus

Akadeemiline petturlus on laialt levinud probleem. Akadeemilises petturluses osalevaid üliõpilasi leidub igas õppeastmes, bakalaureuse üliõpilastest kuni doktorantideni (Ramzan et al., 2012). Probleemi levikut kirjeldab hästi näiteks Jones (2011), kes leidis oma uurimuses, mille ta viis läbi 48 äranduse alasel e-õppe kursusel osalenud üliõpilasega, et 92% nendest üliõpilastest on ise osalenud akadeemilises petturluses või nad teavad kedagi, kes on selles osalenud. Simkini ja McLeodi (2010) uurimuses Lääne-Ameerika ülikooli äranduse üliõpilastega leiti, et ligi 60% äranduse tudengitest tunnistab, et on osalenud akadeemilises petturluses vähemalt korra oma kõrgkooliõpingute jooksul. Selgub, et akadeemilises petturluses osalemise protsendid on kõrged.

Akadeemilisel petturlusel on palju erinevaid vorme (Hensley, Burgoon, & Kirkpatrick, 2013). Üheks neist vormidest on plagiaatide esitamine (Olafson, Kehrwald, & Schraw, 2014). Mõiste plagiaat ei ole üliõpilastele võõras, nimelt uurimuses, mis viidi läbi iraani keele eriala üliõpilastega selgus, et 122-st uurimuses osalenud üliõpilasest 81,1% mõistis selle mõiste tähendust (Rezanejad & Rezaei, 2013) ja Saudi Araabias läbi viidud uurimusest selgus, et ligi 72% üliõpilastest mõistis plagiaadi mõistet. Samas uurimuses osalenutest 40% tunnistab, et on sõnasõnaliselt viitamiset kasutanud kellegi teise tööd oma tööna (Honsy & Fatima, 2014). Teiseks akadeemilise petturluse viisiks, mida varasemate uurimuste (nt Bluestein, 2015; Olafson et al., 2014) põhjal üliõpilaste poolt kõige enam kasutatakse on välise abi kasutamine arvestustöö ajal, mille käigus kas konsulteeritakse teiste kaasõpilastega või otsitakse abi õppejõu esitatud materjalidest.

Näiteks Tartu Ülikooli „Õppekorralduseeskiri” seletab akadeemilist petturlust järgmiselt: „Akadeemiline petturlus on (1) õpiväljundite hindamisel selliste materjalide kasutamine, mida õppejõud ei ole selgesõnaliselt lubanud kasutada; (2) teadmiste lubamatu vahetamine (etteütlemine, mahakirjutamine jms) üliõpilaste vahel, kelle õpiväljundeid hinnatakse; (3) teise üliõpilase eest õpiväljundite hindamisel osalemine; (4) kellegi teise kirjaliku töö esitamine oma nime all või selle osade kasutamine nõuetekohase akadeemilise viitamiset; (5) iseenda töö uuesti esitamine, kui selle eest on juba ainepunkte saadud.” (Õppekorralduseeskiri, 2016, lk 23).

Erinevalt Tartu Ülikooli õppekorralduseeskirjast ei esine selles sõnapaari akadeemiline petturlus, vaid vastavat teguviisi nimetatakse akadeemiliste tavade eiramiseks. Tallinna

Ülikooli õppekorralduse eeskiri ütleb aga järgmist: „Akadeemiliste tavade eiramiseks loetakse: (1) eksamil/arvestusel abimaterjalide kasutamist, mida õppejõud ei ole lubanud; (2) eksamil/arvestusel teadmiste lubamatut vahetamist (etteütlemine, mahakirjutamine jms); (3) eksamil/arvestusel teise üliõpilase eest osalemist või teisel isikul enda nimel hindamisel osalemise võimaldamist; (4) kellegi teise kirjaliku töö esitamist oma nime all või oma kirjaliku töö korduvat esitamist erinevate õpiväljundite hindamisele; (5) plagieerimist ehk kellegi teise kirjaliku töö kasutamist ilma nõuetekohase akadeemilise viitamiseta; (6) tahtlikku tegelikkusele mittevastavate andmete esitamist töödes, taotlustes ja avaldustes.” (Tallinna Ülikooli õppekorralduse..., 2015, lk 24). Erinevus kahe definitsiooni vahel seisneb Tallinna Ülikooli õppekorralduse eeskirja kuuendas punktis, mida Tartu Ülikooli õppekorralduseeskirjas pole välja toodud, ülejäänud punktid on aga sisu poolest analoogilised.

Akadeemilist petturlust peetakse lihtsaks viisiks, et saavutada head tulemused, edu ja endale seatud eesmärgid (Simkin & McLeod, 2010). Seoses positiivsete ootustega ei pea üliõpilased akadeemilist petturlust vääraks käitumisviisiks, kui selle abil on võimalik saavutada endale meelepärane (Hamlin, Barczyk, Frost, & Powell, 2013). Tagajärjed, mis aga petturluses osalemisele järgnevad on küll olemas, kuid need on kas liiga leebed või on probleemiks hoopis asjaolu, et õppejõud ei rakenda neid piisavalt. Seetõttu ei mõtle üliõpilased enne petturluses osalemist (akadeemilise petturluse viljelemisel) ka oma tegude tagajärgedele (Simkin & McLeod, 2010).

Akadeemilise petturluse järjest laialdasem levik ja selle probleemi süvenemine toob endaga kaasa ka hariduse kvaliteedi languse, mis ühtlasi ei toeta hariduse eesmäärke, mistõttu ei välju ülikoolidest ausad kodanikud (Freire, 2014). Eesti Vabariigis on hariduse eesmärgid sätestatud järgmiselt: „Hariduse eesmärk on: (1) luua soodsad tingimused isiksuse, perekonna, eesti rahvuse, samuti rahvusvähemuste ja Eesti ühiskonna majandus-, poliitilise ning kultuurielu ja loodushoiu arenguks maailma majanduse ja kultuuri kontekstis; (2) kujundada seadusi austavaid ja järgivaid inimesi; (3) luua igapäevase elu eeldused pidevõppeks,” (Eesti Vabariigi haridusseadus, 2016). Vaatamata sellele, et teema on olnud aktuaalne juba aastaid ning välja on töötatud ka mitmeid soovitusi, kuidas akadeemilist petturlust vähendada, pole Eesti (2010) põhjal siiski akadeemilise petturluse probleem ülikoolides vähenenud.

Akadeemilise petturluse tagajärge on mitmesuguseid. Ühe tagajärjena on välja toodud puudujäägid teadmistes, mis tekivad üliõpilastel omandatud eriala raames. Need puudujäägid mõjutavad omakorda akadeemilises petturluses osalenud üliõpilase oskust töötada tulevikus omandatud erialal (Colnerud & Rosander, 2009). Akadeemilise petturluse teolt tabatud üliõpilastele on tagajärgedeks aga isiklikus elus (1) häbi; (2) pere ning sõprade pettumus; (3)

tulevikuvõimaluste vähenemine; (4) kooli ning õppejõudude suhtumise muutus üliõpilasesse (Beasley, 2014). Hsiao (2014) leidis oma uurimuses, et kui üliõpilast saadab aga petturluses osalemisel edu, võib ta kogeda positiivseid emotsioone, kuna üliõpilase eesmärk saab täidetud ning kirja pannakse rahuldust pakkuv hinne. Sellist sorti õnnestumise järel tekib üliõpilasel aga soov korrata oma käitumist uuesti ja uuesti ning petturlus aina levib. Teisalt leidis autor, et kui üliõpilane peaks nii-öelda vahele jääma, siis sellisel juhul on negatiivsed emotsioonid tugevamad kui positiivsed õnnestumisel.

Käesolevas töös mõistetakse akadeemilist petturlust sarnaselt Tartu Ülikooli õppekorralduseeskirjas (2016) defineerituga. Definitsiooni valik tuleneb uuritavatest, kes õpivad peamiselt Tartu Ülikoolis. Samuti on Tartu Ülikooli definitsioonis defineeritud mõiste akadeemiline petturlus, vastavalt töös kasutatavale. Tartu Ülikooli õppekorralduseeskirja järgi on akadeemiline petturlus (1) õpiväljundite hindamisel selliste materjalide kasutamine, mida õppejõud ei ole lubanud kasutada; (2) ilma loata teadmiste vahetamine; (3) teise üliõpilase eest õpiväljundite hindamisel osalemine; (4) kellegi teise kirjaliku töö esitamine oma nime all või (5) selle osade kasutamine nõuetekohase akadeemilise viitamiseta ja iseenda töö uuesti esitamine, kui selle eest on juba tulemused saadud. Definitsiooni valik tuleneb sellest, et enamik uuritavaid on Tartu Ülikoolist.

1.2 Üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest

Akadeemiline petturlus pole võõras mõiste enamike tudengite jaoks. Austraalia ülikoolides läbi viidud uuringus selgus, et 64,5% üliõpilastest on sellest kuulnud ja enda arvates teavad, mis on akadeemiline petturlus ning ainult 4,4% uuritavatest ei olnud akadeemilisest petturlusest midagi kuulnud ega osanud aimata, mis see olla võiks (Bretag et al., 2014). Näiteks rohkem kui kolmandik Florida üliõpilastest peab akadeemilist petturlust suureks probleemiks (Leonard, 2014), kuid asjaolu, et leidub veel üliõpilasi, kes ei pea akadeemilist petturlust vaele, muudab probleemi siiski tõsisemaks (Ramzan et al., 2012).

Põhjuseid, miks üliõpilased tänapäeval osalevad akadeemilises petturluses, on palju. Levinuimateks põhjusteks, mida üliõpilased nimetavad akadeemilise petturluse teostamiseks, on selle lihtsus (Rezanejad & Rezaei, 2013), oskamatus aega planeerida (Beasley, 2014; Comas-Forgas & Sureda-Negre, 2010; Heckler & Forde, 2014; Honsy & Fatima, 2014) ning soov saavutada edu (Simkin & McLeod, 2010). Lisaks saab veel akadeemilise petturluse põhjusteks nimetada teadmatust tagajärgedest ja reeglitest, ükskõiksust, soovi mitte saada halbu hindeid, pingelisust, kursusekaaslaste eeskuju (Beasley, 2014), ühiskonna mõjutusi (Heckler & Forde, 2014) ning ülesannete üleüldist ajaliselt lühikeseks perioodiks (Comas-

Forgas & Sureda-Negre, 2010). Yukhymenko-Lescroart (2014) on oma uurimuses väitnud lisaks eelnevatele põhjustele, et kui üliõpilastel tekib võimalus akadeemilises petturluses osalemiseks, siis võimaluse kasutamist üldiselt kahtluse alla ei seata ning haaratakse nii-öelda härjal sarvist.

Oskamatus aega planeerida on üliõpilaste probleemiks nii koolielus kui ka isiklikus elus (Comas-Forgas & Sureda-Negre, 2010). Üheks põhjuseks, miks üliõpilased võivad jääda hätta aega planeerides on töö käimine. Töötavaid üliõpilasi uurides on Hsiao (2014) aga jõudnud tulemuseni, et üliõpilased, kes käivad ülikooli kõrvalt täiskohaga tööl, osalevad vähemal määral akadeemilises petturluses kui mittetöötavad üliõpilased. Tema uurimuses põhjendavad töötavad üliõpilased seda asjaoluga, et akadeemilises petturluses osaledes nende koormus nii töö kui ka koolitöö osas ei väheneks ning seega ei leia nad petturluses osalemisel mõtet. Lisaks leidis ta, et osalise koormusega töötavad üliõpilased osalevad samuti vähem akadeemilises petturluses kui mittetöötavad üliõpilased. Honsy ja Fatima (2014) tõdevad, et vähe leidub selliseid üliõpilasi, kes osalevad akadeemilises petturluses lõbu pärast ning tunnevad uhkust oma tegude üle.

Tänapäeval on akadeemilise petturluse levikul aga veel üks põhjus, milleks on internet ning selle hea kättesaadavus (Comas-Forgas & Sureda-Negre, 2010). Interneti kasutamist akadeemilises petturluses osalemiseks põhjendatakse sellega, et internet on üks allikas, mille kaudu on petturluses osalemine lihtsam (Eret & Ok, 2014). Lisaks on internetist teabe kättesaamiseks mitmeid võimalusi: allalaadimine, kopeerimine, kohandamine enese vajadustega (Ramzan et al., 2012). Interneti kasutamine petturluses muudab üliõpilaste arvamuse kohaselt petturluse lihtsamaks erinevate asjaolude puhul nagu (1) ajalised piirangud ning tähtajad, mis on seotud ülesannetega; (2) liiga ranged nõuded õppimisele; (3) ülesannete keerulisus ning (4) soov saada kõrgemaid tulemusi (Eret & Ok, 2014). Ligi kolmandikul akadeemilise petturluse juhtudest on tegemist internetist saadud infoga (Olafson et al., 2014). Internet on suurim avalik infoallikas, mida üliõpilased oskavad hästi kasutada. Probleemi tõsidus peitub aga selles, et üliõpilased arvavad, et interneti abil korda saadetud akadeemiline petturlus pole nii tõsine rikkumine kui akadeemilises petturluses osalemine vanamoodsamatel viisidel, näiteks pabersspikritega (Heckler & Forde, 2014).

Colnerud ja Rosander (2009) uurisid Rootsi üliõpilastelt, et milliseid teguviise nad peavad akadeemiliseks petturluseks. Populaarsemateks osutusid õppejõududele esitatavad plagiaadid, mis on erinevatel viisidel hangitud, ja tulemuste võltsimine. Akadeemiliseks petturluseks aga ei peetud eelmise aasta eksamitelt õppimist ja kellelgi teisel enda kirjutatud töö parandada laskmist. Löffströmi ja Kupila (2013) uuringus pidasid Soome üliõpilased

üksmeelselt (100%) kõige tõsisemaks akadeemiliseks petturluseks plagiaadi täies ulatuses enese nime all esitamist. Kordades vähem üliõpilasi (30%) pidasid tõsiseks akadeemiliseks petturluseks sõnasõnalist ehk tsitaadi esitamist refereeritud tekstina, kuid siiski viitega autorile ning ülejäänud 70% üliõpilastest pidasid seda vaid kergeks vormiks akadeemilisest petturlusest.

Bluestein (2015) uuris, et milliseid viise akadeemilises petturluses osalemiseks üliõpilased ise teavad või on pealt näinud ning tulemusteks saadi üpris erinevaid viise. Näiteks saadetakse üksteise vahel kirju paberil või sõnumeid vastustega; kirjutatakse vastused käevarrele, mida siis töö käigus varruka serva alt piilutakse; suheldakse omavahel kõneledes kui õppejõud parasjagu ei jälgi üliõpilasi või hõigatakse vastuseid üle klassi, kui õppejõud on klassiruumist lahkunud. Eret ja Ok (2014) leidsid oma uurimuses viise, kuidas üliõpilased kasutavad interneti kaasabi akadeemiliseks petturluseks – kopeerivad tahtlikult materjale, viitavad materjalidele, mis pole kättesaadavad või kopeerivad kellegi teise töö ilma loata.

Akadeemilises petturluses osalevad välismaalastest üliõpilased rohkem kui kodumaal õppivad üliõpilased (Walker, 2010). Ühtlasi ka mõiste akadeemiline petturlus olemust mõistavad välismaalt õppima tulnud üliõpilased erinevalt. Leidub koguni selliseid välisüliõpilasi, kes ei ole akadeemilisest petturlusest mitte midagi kuulnud (Bretag et al., 2014). Yukhymenko-Lescroart (2014) leidis oma uuringus, milles võrdles USA ja Ukraina üliõpilasi, et olulisi erinevusi akadeemilise petturluse mõistmisel esines üliõpilaste erineva kultuurilise tausta tõttu. USA üliõpilased peavad rohkem erinevaid akadeemilise petturluse vorme valeks kui seda teevad Ukraina üliõpilased. Näiteks ei pea Ukraina üliõpilased valeks teguviisiks kaasõpilase vastuste piilumist. Samas leidub akadeemilise petturluse vorme, mida ei peeta valeks kummaski kultuuris, näiteks eksami kohta informatsiooni saamist üliõpilastelt, kes on sama eksamit sooritanud varem.

Akadeemiline petturlus on aktuaalne, kuna sellest kõneletakse palju ning seda esineb tihti. Petturluse esinemine on omakorda seotud üliõpilastega, kes akadeemilisel tasandil aktiivsed olles, puutuvad kokku mingi akadeemilise petturluse viisiga. Üheks ja kõige otsesemaks võimaluseks on üliõpilasel endal osaleda akadeemilises petturluses. Teine võimalus on, et nähakse või teatakse kedagi teist, kes on osalenud petturluses, kuid see jäetakse enda teada (Hamlin, Barczyk, Frost, & Powell, 2013). Bluesteini (2015) uurimusest selgus, et mitte ükski uuringus osalenud üliõpilastest ei teataks kaasõpilase osalemisest akadeemilises petturluses, hoolimata sellest, et selline käitumine ärritab neid. Busch ja Bilgin (2014) leidsid oma uuringus Austraalia ülikooli üliõpilastega sarnase tulemuse, nimelt 97%

üliõpilastest ei anna teada teise tudengi osalemisest akadeemilises petturlusest, kui ta ise on sellest teadlik.

Kokkuvõtvalt võib eelnevat kirjeldatu põhjal öelda, et akadeemiline petturus pole võõras temaatika üliõpilaste jaoks ning kokkupuude sellega on olemas peaaegu igal üliõpilasel ühel või teisel moel. Akadeemilises petturluses osalemine oleneb suuresti ka üliõpilaste erinevatest kultuuritaustadest. Erinevate uurimistulemustena on selgunud, et akadeemiline petturlus on suur probleem ning võimalusi, kuidas osaleda akadeemilises petturluses on mitmeid. Järgnevalt käsitletakse põhjalikumalt õppejõudude erinevaid võimalusi akadeemilise petturluse takistamiseks.

1.3 Õppejõudude roll akadeemilise petturluse ennetamisel ja avastamisel

Uurimused (nt East, 2010; Löffström & Kupila, 2013) on näidanud, et üliõpilaste ja õppejõudude arvamused akadeemilisest petturlusest on erinevad. Nii näiteks on East (2010) välja toonud, et õppejõudude arvamusel kohaselt akadeemilises petturluses osalemine on usalduse, vastastikuse austuse ning lugupidamise rikkumine. Samuti on leitud, et õppejõud peavad akadeemilist petturlust palju levinumaks probleemiks kui üliõpilased (Löffström & Kupila, 2013).

Nagu eelnevas alapeatükis kirjeldatud, arvavad üliõpilased, et on teatud tüüpi õppejõud, kelle suhtumine akadeemilisse petturlusse muudab selles osalemise üliõpilasele lihtsamaks. Peamiselt on eelneva väite selgitamiseks välja toodud asjaolud, mille kohaselt õppejõud ei pööra üliõpilaste esitatud töödele erilist tähelepanu (Comas-Forgas & Sureda-Negre, 2010; Heckler & Forde, 2014) ja arvatakse, et õppejõud pole piisavalt pädevad akadeemilise petturluse avastamiseks (Heckler & Forde, 2014; Rezanejad & Rezaei, 2013). Kui õppejõud ka tuvastavad plagiaadi, siis Rezanejad ja Rezaei (2013) iraani keelt õppivate üliõpilaste uurimise tulemuste põhjal leiti, et sageli ei võeta siiski ette üliõpilaste karistamist. Bluesteini (2015) uurimuses on üliõpilased isegi väitnud, et leidub õppejõude, kes motiveerivad oma käitumise ning olekuga üliõpilasi petturluses osalema. Sellised õppejõud on paindumatud tähtaegade osas või ei arvesta üliõpilaste põhjendusega tegemata või hilinenud koolitööde osas. Näiteks võib üliõpilane olla motiveeritud ja teemast huvitatud ning soovida esitada põhjaliku töö, kuid õigeaks tähtajaks ei jõua ning hilisema esitamise puhul õppejõud seda ei arvesta. Ajapuuduse ning pettumuse tõttu osalebki üliõpilane akadeemilises petturluses.

Õppejõud muudavad akadeemilise petturluse üliõpilaste jaoks lihtsaks kui nad ei ole motiveeritud plagiaatide tuvastamiseks, mis omakorda langetab üliõpilaste motivatsiooni ning

näitab nii-öelda rohelist tuld akadeemilises petturluses osalemiseks (Rezanejad & Rezaei, 2013). Samuti on määravaks teguriks petturluses osalemisel õppejõu õpetamise metoodikad, mis üliõpilastele mitesobivuse korral võivad samuti viia petturluse teele. Õppejõudude õpetamise metoodikatest valmistab üliõpilastele raskusi näiteks loogilisuse puudumine või see, et õppejõu jaoks elementaarne materjal ei pruugi seda olla üliõpilase jaoks (Bluestein, 2015).

Comas-Forgas ja Sureda-Negre (2010) intervjuerisid üliõpilasi, et teada saada, mis asjaolud õppejõudude juures panevad üliõpilasi langetama otsuse akadeemilise petturluse kasuks. Tulemustes kajastusid peamiselt neli seisukohta. Esimeseks toodi välja asjaolu, mille kohaselt õppejõud ei paranda üliõpilaste esitatud töid põhjalikult. Üliõpilastel tekib tunne, et õppejõud parandavad töid nii lihtsalt kui võimalik töösse päriselt süvenemata. Teiseks leiti, et õppejõudude poolt antavatel kodutöödel on suur maht, millega üliõpilased ei tule hästi toime. Järgmiseks mainiti, et ülesanded, mida õppejõud annavad üliõpilastele pole piisavalt huvitavad ning viimaseks asjaoluks petturluses osalemiseks märgiti uskumus, mille kohaselt õppejõud ise pole oma ainst huvitatud. Õppejõu huvi puudumise korral ei leia ka üliõpilased põhjust, miks teemast huvituda. Bluestein (2015) on välja toodud ka asjaolu, et kui üliõpilane ei tunne õppejõuga mitte mingisugust sidet, ahvatleb see teda rohkem akadeemilises petturluses osalema. Olukorras, kus õppejõud ja üliõpilane on saavutanud teatava usalduse, väheneb ka petturluses osalevate üliõpilaste arv. Nimelt selgus, et ei üliõpilased ei taha valmistada pettumust oma käitumisega õppejõule, kes neile meeldib. Sellisele tulemusele jõudsid oma uurimuses ka Simkin ja McLeod (2010), kes leidsid akadeemilises petturluses mitteosalevaid üliõpilasi uurides, et nende käitumine on tingitud just asjaolust, et neile on oluline autoriteetse õppejõu arvamus.

Probett (2011) on oma artiklis välja toonud mõned tegevused, mis aitaksid õppejõududel ennetada akadeemilise petturluse levikut. Üheks võimaluseks nimetab ta üliõpilastele antavate ülesannete pidevat muutmist. Sellise käitumise puhul ei ole üliõpilastel võimalik kasutada vanemate kursuste üliõpilaste varasemalt valminud lahendusi. Teise akadeemilise petturluse ennetamise võimalustena toob ta välja soovitus õppejõududele koostada oma ainealased ülesanded, mida nad üliõpilastele lahendamiseks annavad, neil endil. Järgmise akadeemilise petturluse ennetamise võimalusena tuuakse välja soovitus kasutada rohkem tehnoloogia võimalusi, näiteks plagiadide tuvastamise programme. Viimase asjaoluna märgib ta, et õppejõud ise peaksid jälgima, et nad hoiduksid akadeemilise aususega seotud reeglite rikkumisest. Hsiao (2014) leidis, et akadeemilises petturluses osalevate üliõpilaste osakaalu saab vähendada ka eksamitel rangema järelvalve tagamisega, mille

tulemusena üliõpilased leiavad, et petturluses vahele jäämise risk muutub liiga suureks ning ei julgeta enam petturluses osaleda.

Akadeemilisse petturlusse suhtuvad paljud õppejõud erinevalt. On õppejõude, kes on igati akadeemilise petturluse vastu kui ka õppejõude, kes ei taha selle probleemiga tegeleda (Rezanejad & Rezaei, 2013). Õppejõud on väitnud, et kui nad tabavad mõne üliõpilastest akadeemilises petturluses osalemiselt muutub ka nende suhtumine teolt tabatud üliõpilastesse. Õppejõud õpetavad neid üliõpilasi küll samade põhimõtete alusel kui teisi üliõpilasi, kuid nende puhul ollakse valvsamad ning kontrollivamad (Bluestein, 2015).

Austraalia ülikoolis läbiviidud uuringu raames uuriti õppejõudude käitumist akadeemilise petturluse avastamisel, millest selgus, et kaks õppejõudu viiest ignoreerib akadeemilise petturluse juhtumit seda nähes. Peamiseks põhjenduseks oli asjaolu, et õppejõududel (69,6%) polnud piisavalt tõendeid vales käitumisest. Mõned õppejõud ei soovinud probleemiga tegeleda sel põhjusel, et pidasid seda liiga bürookraatlikuks (23,2%) või tunti puudust kolleegide toetusest (19,6%) (Busch & Bilgin, 2014). Samuti õppejõud, kellel on olemas veenvad tõendid akadeemilise petturluse toimepanekust ignoreerivad seda siiski kartes stressi, mida põhjustab neile petturluses osalenud üliõpilastega vestlemine. Tegelikult peaksid õppejõud aru saama, et sellised vestlused on osa nende tööst ning teistpidi on akadeemilise petturluse probleemiga tegelemine vajalik ning kasu toov tegevus (Coren, 2012).

Kokkuvõtvalt on akadeemiline petturlus laialt levinud probleem, mille tõsidust mõistavad nii üliõpilased kui ka õppejõud. Veelgi enam süvendab probleemi asjaolu, et ühest arusaama akadeemilisest petturlusest pole veel välja kujunenud. Üliõpilased on välja toonud mitmeid põhjusi, miks nad akadeemilises petturluses osalevad ning mida nad selle kaasabil soovivad saavutada. Üliõpilaste seletuste kohaselt on akadeemilises petturluses suur roll ka õppejõududel, kes saavad oma käitumise ning otsustega mõjutada petturluse süvenemist või vähendada akadeemilise petturluse levikut. Tagajärgi, mida akadeemiline petturlus endaga kaasa toob, on samuti mitmeid. Probleemi lahendusteks on leitud mitmeid viise, kahjuks aga pole akadeemilise petturluse leviku vähenemine siiski märkimisväärne.

Eelnevast tulenevalt on käesoleva bakalaureusetöö eesmärk välja selgitada õpetajakoolituse üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest, selle põhjustest ja vähendamise võimalustest. Eesmärgist tulenevad uurimisküsimused on:

1. Milles seisneb üliõpilaste arvates akadeemiline petturlus?
2. Missuguseid põhjusi toovad üliõpilased välja akadeemilise petturluse kasutamiseks?
3. Milliseid võimalusi näevad üliõpilased akadeemilise petturluse vähendamiseks?

2. Metoodika

2.1 Valim

Valimi koostamisel lähtuti eesmärgipärase valimi koostamise põhimõtetest, kus intervjueeritavad leiti inimeste hulgast, kes vastasid kriteeriumitele ja olid nõus intervjuus osalema. Valimi moodustamise kriteeriumiks oli üliõpilaste õppimine õpetajakoolituse õppekaval vähemalt teisel aastal bakalaureuseõppes või magistriõppes. Uurimuses osales 26 õpetajakoolituse üliõpilast. Valimisse kuulusid Tartu Ülikooli ning Tallinna Ülikooli üliõpilased. Valimis olid esindatud nii meessoost üliõpilased kui ka naissoost üliõpilased. Kuna tegemist oli ainekursuse raames tehtud tööga, siis muid isikuandmeid intervjueeritavatel ei küsitud.

2.2 Andmekogumismeetod

Käesoleva töö andmed põhinevad poolstruktureeritud intervjuudel, mis viidi läbi ainekursuse „Pedagoogika uurimismeetodid” raames 2014. aasta kevadel. Ainekursusel osalenud üliõpilaste ülesandeks oli koostada poolstruktureeritud intervjuu kava akadeemilise petturluse teemal, viia koostatud kava põhjal läbi intervjuu ja see transkribeerida. Ülesande püstituses olid intervjuu eesmärk ning uurimisküsimused üliõpilastega kooskõlastatud, ühtlasi oli määratud ka intervjuude ajaline pikkus 15 minutit. Üliõpilasi, kes moodustavad käesoleva töö andmestiku, teavitati sellest, et kogutud andmeid võidakse kasutada uurimustöös. Üliõpilastel, kes ei soovinud, et nende andmeid kasutatakse, paluti sellest teada anda e-kirja teel, üksi üliõpilane seda aga ei teinud.

Intervjuude küsimuste kavad sisaldasid küsimusi akadeemilise petturluse olemuse kohta (nt Mida tähendab teie jaoks akadeemiline petturlus? Milline on Teie arusaam akadeemilisest petturlusest?), põhjuste (nt Miks tegeletakse akadeemilise petturlusega? Mis on peamine põhjus akadeemilise petturlusega tegelemiseks?) ja akadeemilise petturluse tagajärgede vähendamise ning vältimise võimaluste kohta (nt Kuidas saaks akadeemilisest petturlusest hoiduda? Mida Teie arvates saaks teha, et vähendada akadeemilist petturlust?). Töö andmestik koosneb 26-st intervjuust, mille töö autor sai juba transkribeeritud kujul.

2.3 Andmeanalüüsimismeetod

Andmete analüüsimisel kasutati temaatilist analüüsi. Temaatiline analüüs on paindlik ja kasulik analüüsimise viis, millega on võimalik saada küllaltki detailset ülevaadet andmetest. Temaatilise andmeanalüüsi kasuteguriks on tema paindlikkus, analüüsimise käigus

leitakse sarnaseid mustreid, mis grupeeritakse erinevate teemakategooriate alusel. Teemaatilise analüüsi puhul pole väga detailsed transkriptsioonid niivõrd olulised, pole vajalik välja tuua kõiki emotsioone ja muud sarnast, mis vestluse ajal toimub (Braun & Clarke, 2006).

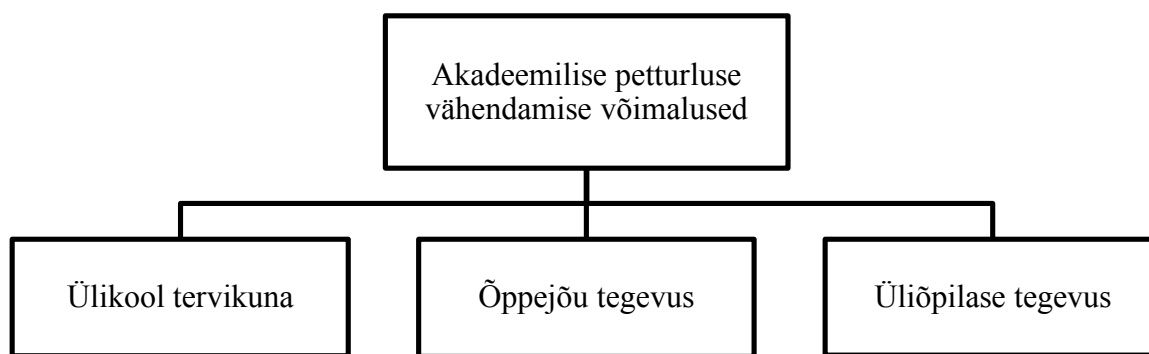
Andmeanalüüsi protsess algas metoodikaalase kirjanduse lugemisega (Braun & Clarke, 2006; Vaismoradi, Turunen, & Bondas, 2013). Edasine tegevus jätkus Brauni ja Clarke'i (2006) teemaatilise analüüsi etappidena. Kuna käesoleva töö raames olid intervjuud eelnevalt transkribeeritud algas töö intervjuudega transkriptsioonide läbilugemisest. Olles tutvunud uurimuse andmetega oli järgmiseks sammuks Brauni ja Clarke'i (2006) järgi andmete kodeerimine.

Andmete kodeerimine viidi läbi programmi *QCAmap* abil, mis on vabavaraline keskkond tekstide analüüsimiseks. Esmalt salvestati transkribeeritud tekst .txt failivormingusse ja seejärel laeti intervjuude transkriptsioonide tekstifailid ülesse *QCAmap* programmi, kus sai alustada kodeerimist. Programm võimaldas kodeerida teksti märkides ära huvipakkuva tekstiosa ehk teemaühiku, mille põhjal moodustus kood, ning seejärel anda koodi nimetus antud tekstiosale. Eelpool mainitud viisil töötati läbi kõik 26 intervjuud saades kodeerimise tulemusena 442 koodi. Koodide rohkus tulenes Brauni ja Clarke'i (2006) soovitusel kodeerida võimalikult palju, et mitte midagi huvipakkuvat hiljem märkamata ei jääks.

Kodeerijasisesel koostööl leidmiseks ning usaldusvärsuse tagamiseks töötati intervjuud sama uurija poolt läbi ka teist korda, mille tulemusena esialgse kodeerimise tulemused täpsustusid ja mitmed väga lähedastel nimetatud koodid koondati. Esialgselt koondati eraldi koodide alla *ei viitsita õppida* ja *mitteviitsimine õppimisel*, mis korduvkodeerimise käigus ühendati ühise koodi *laiskus õppimisel* alla. Kodeerimise lõpuks jäi alles 234 koodi. Lisaks sellele, et uurija ise kodeeris andmeid korduvalt, kaasati uurimusse valiidsuse suurendamiseks ka kaaskodeerija nagu soovitasid seda Creswell ja Miller (2000). Uurimuse jaoks paluti kaaskodeerijal kodeerida iseseisvalt kaht intervjuud ning seda samuti programmis *QCAmap*. Koodide kattuvust võrreldi esialgse uurijaga kuni aruteludes jõuti samadele arusaamadele koodide osas.

Edasine andmeanalüüs jätkus koodide grupeerimisega. Koodid jagati gruppidesse vastavalt tekkinud teemakategooriate sisu sarnasuse alusel. Näiteks akadeemilise petturluse põhjustega seotud koodid nagu *aja puudumine*, *tööl käimine* ja *aine liigne raskus* koondati teema *põhjused* alla ja akadeemilise petturluse vähendamise seotud koodid nagu *motivatsiooni tõstmine*, *tagajärgede selgitamine* ja *karistamine* koondati teema *vähendamise võimalused* alla. Kui koodide teemakategooriatesse jagamine oli läbi viidud jaotati erinevad

teemakategooriad nagu *põhjused* ja *vähendamise võimalused* vastavalt uurimusküsimustele kolme peateema vahel: akadeemilise petturluse olemus, akadeemilise petturluse põhjused ja akadeemilise petturluse vähendamise võimalused. Selle tegevuse käigus joonistati iga peateema jaoks mõistekaardid, et koodide jaotus oleks võimalikult selge. Näide antud tegevusest teemakategooriate moodustamisel on toodud välja joonisel 1.

Joonis 1. Teemakategooriate moodustamise näide

3. Tulemused

Andmeanalüüsi tulemustena moodustusid kolm teemakategooriat, milleks olid (1) akadeemilise petturluse olemus, (2) akadeemilise petturluse põhjused ja (3) akadeemilise petturluse vähendamise võimalused. Järgnevalt esitatakse tulemused teemakategooriate ja alakategooriate kaupa. Tulemusi kinnitavad ja illustreerivad tsitaadid intervjuudest. Tsitaadid on esitatud originaalkujul (tekstiosa toimetamata). Kui tsitaati on lühendatud, on ära jäetud osa tähistatud märkidega /.../. Tsitaadi lõppu sulgudesse on lisatud intervjuu number.

3.1 Akadeemiline petturlus

Akadeemilise petturluse olemus jagunes omakorda kaheks teema alakategooriaks, milleks olid: üliõpilaste teadmised akadeemilisest petturlusest ja akadeemilise petturluse tagajärjed üliõpilaste arvates.

3.1.1 Üliõpilaste teadmised akadeemilisest petturlusest. Uurides, et mis on üliõpilaste arvates akadeemiline petturlus toodi enammainitud seletusena välja spikerdamist.

Spikerdamise vorme mainiti mitmel erineval viisil, näiteks üldtuntud paberspikrite näol kui ka

tänapäevase võimalusena spikerdada nutitefonist, kust saab näiteks konspekti vaadata.

Spikrite peitmise kohtadena toodi veel välja taskuid ja saapasääri.

See [akadeemiline petturlus] on minu jaoks ilmselt spikerdamine, kellegi töö või eksami tegemine. Ja no nagu räägitakse, siis lõputöö äratemine ka. (17)

Ma pean akadeemiliseks petturluseks seda kui näiteks kontrolltööde või eksamite ajal inimesed spikerdavad... ehk siis kasutavad näiteks telefone, kus neil on siis konkreetse töö materjal kirjas... või siis paberkandjal spikreid. (8)

Spikerdamise alla kuuluv, kuid siiski üliõpilaste poolt mitmeid kordi eraldi mainitud akadeemilise petturluse vormiks peeti mahakirjutamist.

/.../Aga jah, ütleme siis ikkagi see kõige levinud situatsioon on ikka see, et sa teed kaasõpilaselt maha. (6)

Akadeemilise petturluse seletusena toodi välja veel ka plagiaat, mida peeti peamiselt teiste mõtete enda omana esitlemiseks või kellegi teise mõtete kasutamiseks viitamiseta. Seejuures mainiti akadeemilise petturlusena ka üliõpilaste oskamatus viidata, mille tulemusena tehakse seda valesti.

See [akadeemiline petturlus] ongi see, kui kasutatakse kellegi teise materjale kurjasti ära. No spikerdamine muidugi ka, kui eksamile lähed näiteks. Siis paljud tegelikult spikerdavad. Ja ikka julmalt. Plagiaati ei jälgitagi vist nii palju. (4)

/.../ Plagiaat ehk siis ilmselt kui ei viidata...näiteks uurimustöodes. Esitatakse teiste inimeste arvamust nagu enda oma. /.../. (24)

Üliõpilased tõid akadeemilise petturluse seletamiseks välja ka teiste kaasüliõpilastega konsulteerimise võimalused. Üheks nendest on teistele üliõpilastele etteütlemine ning teine on teistelt abi küsimine.

Akadeemiline petturlus tähendab minu arvates õppematerjalide kasutamist, mida ei ole õppejõu poolt lubatud. Näiteks siis eksami ajal õppematerjalide kasutamine, kuigi ei ole töö õppematerjalidega või siis näiteks teistelt abi küsimine või teistele etteütlemine. Ja akadeemiline petturlus on see, kui kellegi teise töö esitatakse vale nime all või ei viidata õigesti. (13)

Uurimistulemustest kuuluvad teiste kaasüliõpilastega konsulteerimise võimaluste alla kirjade või meilide saatmine ja kontrolltööde jagamine, kui nendest on näiteks pilti tehtud. Samuti peeti akadeemiliseks petturluseks eelmiste aastate arvestustööde enesele hankimist ning nende pealt õppimist.

/.../ Äkki siis see [akadeemiline petturlus on], et ma lasen kellelgi teisel enda eest oma töö ära teha või siis spikerdan eksamitel. Või ka see, et eksamiteks õpin varasemate eksamite näidete pealt, mis on kusagilt välja imbutud. Samuti ka kindlasti see, et kui

ei osata õigesti viidata oma töödes või siis unustatakse see viitamine ära üldse /.../.
(11)

Akadeemilise petturluse seletuste juures mainiti ka ära interneti roll, kus üliõpilased pidasid akadeemiliseks petturluseks internetist ideede leidmist kui ka internetipõhiste eksamite sooritamist grupitööna. Lisaks toodi välja akadeemilise petturluse vormina ka võimalust, kus üliõpilase enese asemel keegi kolmas isik sooritab kas eksamit, teeb või kirjutab valmis töid üliõpilase eest, kellel tegelikkuses on see kohustus. Akadeemilist petturlust seletati ka üldisemalt tuues välja selle, et akadeemiline petturlus on ebaaus või reeglite rikkumine. Öeldi ka, et akadeemiline petturlus on ülikooli petmine.

3.1.2 Akadeemilise petturluse tagajärjed üliõpilaste arvates. Akadeemilise petturluse tagajärgedest kõige tuntum uuritavate üliõpilaste seas oli eksmatrikuleerimine.

/.../ Akadeemilise petturluse tagajärjed noh, ülikoolist eksmatrikuleeritakse... visatakse välja ühesõnaga, kui jääd vahele. Ma tean, et see on väga karm... meile öeldi seda esimesel ülikooliaastal kohe, et nii kui maha teed, lendad ka, vahet ei ole /.../. (10)

Uurimise tulemusena mainiti akadeemilises petturluses osalemise tagajärjena ka asjaolu, et petturluses osaledes jääb üliõpilastel vajalik materjal omandamata. Samuti leiti, et akadeemilise petturluse levik laieneb ning nooremad üliõpilased hakkavad akadeemilist petturlust pidama normaalseks.

Tagajärjed võivad olla näiteks see, et inimesed ei õpi korralikult. Vajalik materjal jääb omandamata, võib tekkida siuke ebaõiglus, vaen, kui osad spikerdavad. Siis need, kes enne ei spikerdanud hakkavad ka, kuna tunnevad nagu ebaõiglust. (13)

/.../ Ja kui ülikoolis niiviisi sahkerdatakse, siis arvavadki nooremad ka, et ongi normaalne spikerdada ja nii /.../. (4)

Tulemustest ilmnest, et uurimuses olnud üliõpilased leidsid, et nende välismaalastest kaasüliõpilased osalevad rohkem akadeemilises petturluses kui kaasmaalased.

Minu kursusel näiteks mina olen märganud, et vene rahvusest tüdrukud kipuvad väga palju spikerdama. Et see ei pruugi kindlasti niimoodi olla, aga see on minu kogemus. (13)

Noh näiteks nii mõnigi vene rahvusest, tudeng on silma hakanud sellega, et on kena patakas spikreid käes. Ilmselt on tegu keelebarjääriga või midagi siukest. (21)

Järgmise tagajärjena nimetasid üliõpilased ainst läbikukkumise, mille tulemusena omakorda saadaks hindeks F. Järgmiseks loogiliseks sammuks nimetasid üliõpilased tagajärjeks seda, et läbikukkunud töö tuleb uuesti sooritada.

Rohkem tulevikku ulatuvateks tagajärgedeks tõid üliõpilased välja karjääri ning tööga seonduva. Karjääri osas mainiti ära, et akadeemilise petturluse teolt tabatuna rikub üliõpilane oma akadeemilise karjääri. Kui akadeemiline petturlus avastatakse aga hiljem on võimalikuks tagajärjeks asjaolu, et oskused, mis inimesel peaksid õpingute lõpuks olema, on puudulikud ja seega pole üliõpilane hiljem oma erialast tööd tehes piisavalt pädev.

/.../ kui jurist ei viitsi kõiki asju ära õppida, ta hiljem saab neid mingi kaasuse lahendamisel üles otsida, üle lugeda, aga kui arstil on nagu mingi olukord, kus ta peab kiiresti näiteks mingi patsiendiga tegelema, ma ei tea, näiteks mingi traumakirurg või mingi selline kiireloomuline asi, mis ei kannata oodata... nagu kui on kohe vaja tegutseda, ja ta ei tea mida ta teeb, siis see võib üsna halvasti lõppeda.
(9)

Samuti märgiti ära akadeemilises petturluses vahele jäänud üliõpilase häbi ning asjaolu, et ta näitab oma käitumisega halba eeskujut.

/.../ No kindlasti annab [akadeemiline petturlus] halba eeskujut. Ja paneb ka kahtlema selles, et kas meie haridussüsteem üldse on õigel teel /.../. (4)

Uurimistulemustes kajastus ka asjaolu, et leidub üliõpilasi, kes ei tea ega oska nimetada akadeemilise petturluse tagajärgi.

/.../ ma ei ole sellega [akadeemilise petturlusega] kokku puutunud. Ma ei ole selle peale kordagi mõelnud, et mis saaks /.../. (12)

3.2 Akadeemilise petturluse põhjused

Teise teemakategooria alakategooriad jagunesid omakorda kolmeks: üliõpilastega seotud akadeemilise petturluse põhjused, õppejõududega seotud akadeemilise petturluse põhjused ja ülikooli kui tervikuga seotud akadeemilise petturluse põhjused.

3.2.1 Üliõpilastega seotud akadeemilise petturluse põhjused. Üliõpilastega seotud akadeemilise petturluse põhjused jagunesid omakorda kaheks grupiks, milleks olid (1) õpinguga seotud tegurid ning (2) eraeluga seotud tegurid.

(1) Akadeemilises petturluses osalemise põhjustena, mis on seotud õpingutega tõid üliõpilased välja mitmeid. Enamlevinuma põhjusena nimetati laiskust ja ajapuudust või oskamatus oma aega planeerida. Mitme intervjuu puhul välja tulnud akadeemilise petturluse põhjus, mida üliõpilased nimetasid oli asjaolu, et üliõpilased ei näe mõningates õppeainetes enda jaoks kasutegurit või arvavad, et neil ei lähe neid teadmisi kunagi vaja. Samasugusel seisukohal oldi ka õppeainete osas, mis olid üliõpilaste jaoks igavad.

Ma arvan, et tudengeid sunnib spikerdama ajapuudus või siis ka kindlasti on üks osa sellest laiskus või see teadmine, ah, et milleks mulle seda ikka vaja on, et seda ei lähe

mul kunagi elus vaja. Et inimestel on jah pigem see laiskus, ja üldse üks kindlasti on ka aega vähe, oleneb kui tihe sul semestris see tunniplaan näiteks on. Kui sul ongi realselt vähe aega, siis sa ju pigem teed ära selle, mis on olulisem ja mõtled ah, et kui ma selle saan maha kirjutada, no siis ma kirjutan selle maha /.../. (3)

Akadeemilises petturluses osalemise põhjusteks tõid üliõpilased välja veel ka selle, et akadeemilise petturluse kaasabil on hinde saavutamine lihtsam ning seda ka juhul kui hinnet soovitakse tõsta. Samuti toodi põhjusena välja ka soov saada aine või eksam sooritatud ning soov lõpetada kool.

[Akadeemilise petturlusega tegeletakse] Selleks, et mingeid aineid läbida või üldse ainepunktid kirja saada või siis, et tõsta oma hinnet. Et kool lõpetada. (24)

Üliõpilased põhjendasid osalemist akadeemilises petturluses ka sellega, et ülikoolis on liiga raske või üliõpilastel on harjumus lihtsalt läbi saada ning ka osalemine akadeemilises petturluses on lihtne.

/.../ Aga üldiselt inimesed tahavad ikkagi kergema vaevaga paremaid tulemusi saada /.../. (25)

Järgmise põhjusena toodi välja veel asjaolu, et kuna eelmistes kooliastmetes ei ole akadeemiline petturlus nii tõsiseltvõetav, siis kandub see harjumus edasi ka ülikooli. Teise huvitava põhjenduse akadeemilises petturluses osalemiseks, mis uurimistulemustest selgus, olid üliõpilaste emotsioonid ja tunded. Väideti, et akadeemilises petturluses osalemine on põnev ja hasarti tekitav ning vastupidiselt väideti, et akadeemilises petturluses osaletakse meeletehete või hirmust saada halb hinne.

/.../ põhikoolid ja gümnaasiumid ju otsekui suunavadki õpilasi selle petturlusega tegelema, et mingit meeletut viitamist ja sellist ei ole minult küll seal nõutud. Vabalt võin tunnustada, et olen ka ise sellega tegeleenud sel ajal. (21)

(2) Üliõpilaste eraeluga seotud põhjuseid, mis mõjutavad osalemist akadeemilises petturluses toodi välja kolm: perekondlikud probleemid, perekonna surve ning üliõpilase töö käimine. Perekondliku surve all peetakse silmas perekonna soovi, et üliõpilane õpiks võimalikult kõrgetele hinnetele.

/.../ Aga arvan, et üks suuri põhjuseid on tudengi töö käimine, mille kõrval kannatavad koolitööd. Selle all pean silmas tudengeid, kes töötavad ikka suure koormusega /.../. (17)

3.2.2 Õppejõududega seotud akadeemilise petturluse põhjused. Akadeemilise petturluse põhjused, mis on seotud õppejõududega jagunesid samuti omakorda kaheks.

Esimestena on välja toodud põhjused, mis olenevad õppejõududest ning teisena põhjused, mis õppejõududest otseselt ei olene.

(1) Õppejõududest olenevatest akadeemilise petturluse põhjustest on võimalik välja tuua viis erinevat põhjust. Üheks põhjuseks nimetasid uuritavad üliõpilased seda, et eksamite ning muude arvestuslike tööde ajal pööravad õppejõud järelvalve teostamisele liiga vähe tähelepanu või ei tee seda üldse.

/.../ kui terve töö vältel on inimene ehk siis õppejõud ainult arvutis ja ta ei vaata absoluutselt klassis ringi, siis see teeb spikerdamise väga kergeks ja kui näiteks suurtes auditooriumites toimub töö ja õppejõud istub ainult oma laua taga või seisab auditooriumis kuskil tagareas, siis tegelikult ta ei näe mis toimub /.../. (8)

Sarnasesse rubriiki kuuluva põhjusena nimetasid üliõpilased asjaolu, et õppejõud tagavad akadeemiliseks petturluseks oma teatavate käitumistega võimalused ning üliõpilased ei jäta võimalusi üldjuhul kasutamata. Võimalusi loovad õppejõud juhul, kui nad ei tegele üliõpilaste jälgimisega, istuvad terve eksami vältel arvutis ja ei jälgi ümbrust, on tähelepanematud või omavad seisukohta, et üliõpilased ei õpi nende jaoks ning seega pole akadeemilises petturluses osalemine või mitteosalemine neile oluline.

Kui õppejõud lahkub ruumist, siis minu kogemuste põhjal järgneb sellele alati küsimuste ühisarutelu ja jutuvada. (13)

/.../ Ja ega need õppejõud tegelikult ei patrulli ka piisavalt. No mõtle ise, samas auditooriumid on tavaliselt nii suured ja ei näe ju igale poole. (4)

Akadeemilise petturluse põhjustena, milles on oluline roll õppejõududel, toodi välja ka see, et õppejõud ei karista petturluses osalenud üliõpilasi piisavalt või üldse mitte. Üliõpilaste arvamuse kohaselt ei suhtu õppejõud akadeemilises petturluses osalenud üliõpilaste karistamisse tõsiselt.

/.../ Aga minu reaalne kogemus näitab seda, et seda [akadeemilist petturlust] ei karistata üldse või noh väga minimaalset, sest näiteks nägin, kuidas eksamil jäi noormees vahele telefonist spikerdamisega ja, või noh tal oli mingisugune nutitelefon, ja tal paluti see telefon ära panna, talt isegi ei võetud telefon, ei vist ikka võeti telefon ära, aga tal lubati tööd edasi kirjutada, teda ei visatud isegi eksamilt välja rääkimata üldse aines läbikukkumisest või siis mingisugusest veel karmimast meetmest. Tal lasti lihtsalt edasi kirjutada /.../. (26)

Viimaste põhjustena, mis olenevad õppejõududest töid uuritavad üliõpilased välja, et õppejõud nõuavad üliõpilastelt teadmisi liiga suurtes mahtudes ja õppejõud koostavad vaid ühe variandi arvestustööst. Nimelt on üliõpilaste arvates akadeemilise petturluse põhjuseks õpitavate materjalide liigne rohkus üheks tööks. Leiti, et õppejõud võiksid jagada materjale väiksemateks osadeks.

Või tegelikult väga levinud on see, et tehakse kontrolltööst pilti ja paljud juba teavad milline töö tuleb osades ainetes. Ja tihtipeale mingid õpetajad kasutavad aastast aastasse samu töid. Ehk sisuliselt saad suht õppimata läbi aine. (25)

(2) Õppejõududest olenematuid akadeemilise petturluse põhjuseid toodi välja kaks. Esimeseks põhjuseks leidsid üliõpilased, et õppejõudude antavad ained on liiga keerulised või rasked ning teise asjaoluna leiti, et õppejõud nõuavad üliõpilastelt liiga palju, üliõpilaste koormus on liiga suur.

Ja mis võib olla selleks probleemiks veel on, et aine õppemaht on liiga suur /.../. (26)

3.2.3 Ülikooli kui tervikuga seotud akadeemilise petturluse põhjused. Ülikool kui tervik on uuritavate üliõpilaste arvates samuti põhjust andnud üliõpilastele akadeemilises petturluses osalemiseks. Ühe põhjusena tuuakse välja see, et ülikool on liiga teoreetiline ning see põhjustab üliõpilastes soovi osaleda akadeemilises petturluses. Teise põhjusena selgub uurimistulemustest, et akadeemiline petturlus on ülikoolis üpris laialt levinud, mille tulemusena osaletakse akadeemilises petturluses üha enam.

3.3 Akadeemilise petturluse vähendamise võimalused

Kolmas teemakategooria jagunes samuti kolmeks alakategooriaks, milleks olid: üliõpilaste tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks, õppejõudude tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks ja ülikooli kui terviku tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks.

3.3.1 Üliõpilaste tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks. Akadeemilise petturluse vähendamiseks töid uuritavad üliõpilased välja mõningaid mõtteid, mis nende arvamuse kohaselt võiksid aidata petturluse vähenemisele kaasa. Ühe vähendamise võimalusena pakuti võimalust, kus üliõpilased peaksid ise olema huvitatud ning sellega seoses peaksid nad proovima õppejõudude õpetamismeetodeid tundma õppida. Mõistes, kuidas õppejõud toimetavad, mida nad üliõpilastelt ootavad ning millised on õppejõudude rõhuasetused, teaksid üliõpilased rohkem mida neilt oodatakse ning sellega väheneks ka akadeemiline petturlus.

Teise tegevusena, mida uuritavad üliõpilased mainisid akadeemilise petturluse vähendamise võimalusena oli, et üliõpilased peaksid esitama oma mõtteid ausalt. Nad leiavad, et üliõpilased peaksid siiski viitama allikmaterjalidele.

/.../ Ja ma arvan, et akadeemilisest petturlusest võikski lihtsalt hoiduda nii, et kui sa tsiteerid, vaatad kõik kaks korda üle, esitad oma mõtted ausalt, samamoodi eksamil oled aus, saad selle tulemuse mis saad, pead lihtsalt rohkem vaeva nägema ja endale meelde tuletama, kelle jaoks sa õpid. (10)

Kolmanda huvitava vähendamise võimalusena tõid üliõpilased välja selle, et lihtsalt ei osaletaks akadeemilises petturluses. Viimase ning samuti huvitava vähendamise võimalusena nimetasid üliõpilased seda, et tudengid peaksid end ümbritsema selliste inimestega, sõpradega, kes ei peaks akadeemilist petturlust tolerantseks. Kui üliõpilast ümbritsevad inimesed, kelle arvamuse kohaselt akadeemiline petturlus pole normaalne, siis ei pea seda normaalseks ka üliõpilane ise ning seetõttu ta ei osale petturluses või teeb seda vähemal määral.

/.../ noh... (muigab) nagu sa hoidud muudest halbadest asjadest – sa lihtsalt ei peta. Sa lihtsalt ei kasuta spikreid, sa lihtsalt teed kõik väga pedantselt, sa ümbritsed end inimestega, kes ei väärtusta akadeemilist petturlust vaid teistpidi, väärtustavad isetegemist /.../. (10)

3.3.2 Õppejõudude tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks. Akadeemilise petturluse vähendamise võimalusi, mida õppejõud saaksid rakendada, oskasid üliõpilased välja tuua mitmeid. Sellisteks võimalusteks nimetasid üliõpilased võimalusi, mida õppejõud saavad teha kas arvestustöö ajal või vahetult enne seda. Uuritavad üliõpilased leidsid, et vahetult enne arvestustööd võiksid õppejõud ühtlustada ID-kaartide kontrollimist ehk küsida seda kõigilt ja rohkem, selleks, et välistada võimalus, et keegi kolmas isik sooritab õige üliõpilase eest tööd. Samuti leidsid üliõpilased, et õppejõud võiksid üliõpilastel lasta oma kotid ning isiklikud asjad nagu telefonid paigutada arvestustööd sooritavate üliõpilaste juurest eemale, näiteks klassi etteotsa. Lisaks pakuti vähendamise võimalusena välja ka see, et õppejõud võiksid üliõpilaste istumiskohti arvestustööde ruumis paremini paigutada, et poleks võimalik maha kirjutada.

/.../ inimesed paigutada üksteisest kaugemale. Teha see ruumilises mõttes raskemaks. Ja kindlasti, et kotid jätta ukse juurde ja telefon ei või endaga kaasas olla. (13)

Uuritavad üliõpilased pakkusid akadeemilise petturluse vähendamise võimalusteks välja ka seda, et õppejõud võiksid püüda üliõpilaste motivatsiooni õppimiseks ning ausaks jäämisel tõsta. Samuti leiti, et õppejõud saaksid akadeemilist petturlust vältida, kui nad vähendaksid arvestustööde mahtu nii, et üheks korra poleks üliõpilastel tarvis väga suures mahus teadmisi omandada. Vähesem õppemaht vähendaks aga ka akadeemilist petturlust

oluliselt. Teisalt leiti aga, et samuti aitaks ka see, kui õppejõud teeksid vahel arvestustöid, mis oleksid avatud materjalidega. Selliste tööde puhul õppejõud näeksid samuti, kes on materjali omandanud ning kes ei ole. Arvestustööde puhul leidsid uuritavad üliõpilased ka seda, et õppejõud võiksid juba eos koostada töid selliselt, et mahakirjutamine oleks keeruline kui just mitte võimatu.

/.../ Aga kui teha väiksemate mahtudega siis oleks ju lihtsam õppida, näiteks iga erineva teema peale teha kokkuvõtlik kontrolltöö. Näiteks siis on eri viis erinevat teemat ja siis iga teema peale on üks kontrolltöö. Ja kui oled need kõik sooritanud, siis saad läbi või et kui oled edukalt sooritanud ja peaks ka eksam olema, siis ei pea sa eksamile minema, kuna sa oled väga hästi kõik teemad vallanud kontrolltööl ja ma arvan, et üliõpilasel endal on ka vähem pingeid ja ta suudab rohkem õppida mitte lihtsalt ei tuubi pähe /.../. (6)

Akadeemilise petturluse vähenemisega võitlemiseks arvasid uurimuses osalenud üliõpilased, et suureks abiks oleks ka see, kui õppejõud selgitaksid täpsemalt akadeemilise petturluse tõsidust, et üliõpilased teaksid, mis on tagajärjed nende valele käitumisele. Lisaks sellele töid üliõpilased välja ka selle, et õppejõud peaksid tõsiselt suhtuma akadeemilisse petturlusse ning selle karistustesse. Uuritavad üliõpilased leidsid, et kui õppejõud ei rakenda karistusi, mis vääralt teole on ette nähtud, siis ei hooli nendest ka üliõpilased ise.

3.3.3 Ülikooli kui terviku tegevused akadeemilise petturluse vähendamiseks. Ülikool tervikuna saab samuti uuritavate üliõpilaste arvamusel kohaselt midagi ära teha selleks, et vähendada akadeemilist petturlust. Ühe mõttena pakkusid üliõpilased välja selle, et akadeemilist petturlust aitaks väga edukalt vähendada videokaamerate klassi paigutamine. Seda peetakse küll üpris privaatsust rikkuvaks võimaluseks, kuid see-eest kasutoovaks.

Noh ma ei tea, esimene, kõige esimene mõte oli, et pange videokaamerad klassidesse /.../. (3)

Järgmise võimalusena leidsid üliõpilased, et ülikool peaks tagama arvestustöödele parema kontrolli ehk üliõpilased leiavad, et ühest järelvaatajast ei piisa ning neid peaks arvestustööde ajal klassides olema mitu.

Mina arvan, et võiks korralikumalt kontrollida ja inimese südametunnistusele rõhuda, et saab eksamid hästi tehtud ka ilma spikerdamata. (13)

Viimase ning mitte vähemolulise vähendamise võimalusena toovad üliõpilased välja selle, et ülikool võiks oma õppekavad kriitilise pilguga üle vaadata ning elimineerida sealt mittekasulikud ained.

Ühelt poolt on see kooli teha, et see ei soodustaks spikerdamist, nt õppekava sisu natuke kohandada. (22)

Käesoleva uurimuse tulemustest on selgesti näha, et Eesti üliõpilased teavad ning oskavad kaasa rääkida akadeemilise petturluse teemadel. Üliõpilased oskavad arutleda teema üle, et mis on akadeemiline petturlus ning samuti välja tuua erinevaid põhjuseid, miks akadeemilise petturluse levik on niivõrd suur. Tulemustest selgub ka see, et üliõpilased ei jää hätta ka akadeemilise petturluse vähendamise võimaluste üle arutledes ning oskavad leida asjalikke lahendusi.

4. Arutelu

Akadeemiline petturlus on aktuaalne teema paljudes ülikoolides üle kogu maailma. Samuti on see probleem, mis vajab lahendusi ning sellest lähtuvalt püstitati käesoleva töö eesmärk, milleks oli välja selgitada, millised on õpetajakoolituse üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest, selle põhjustest ning vähendamise võimalustest.

Üliõpilaste uurimise tulemusena selgus, et levinuim akadeemiline petturlus on spikerdamine, millele järgnevad mahakirjutamine ja plagiaat. Sarnasele tulemusele jõudsid ka Olafson, Kehrwald ja Schraw (2014), kelle uurimuse tulemusel kasutati samuti üliõpilaste poolt enim plagiaatide esitamist ning teisele kohale asetuse välise abi kasutamine. Sarnasused leiduvad mõlemas uurimuses, millest saab järeldada, et üliõpilaste arvamusel kohaselt on enamlevinud akadeemilise petturluse vormiks peamiselt plagiaat ning erinevates vormides välise abi kasutamine.

Uurides põhjusi, miks üldse üliõpilased osalevad akadeemilises petturluses ühtisid käesoleva töö tulemusel Simkini ja McLeodi (2010) leitud tulemustega. Nimelt selgus, et peamisteks põhjusteks on (1) võimalused, mis üliõpilastele avanevad, (2) soov saavutada edu kas õppetöö tulemuse või kooli lõpetamise näol ning (3) karistused, mis on liiga leebed, et hoida üliõpilasi akadeemilisest petturlusest eemale. Samuti selgus nii käesolevas töös kui ka Beasley (2014) ning samuti ka paljude teiste autorite (Comas-Forgas & Sureda-Negre, 2010; Heckler & Forde, 2014; Honsy & Fatima, 2014) töödes üliõpilaste oskamatus aega planeerida. Lisaks põhjendatakse akadeemilist petturlust selle lihtsusega nii käesolevas töös kui ka Rezanejad ja Rezaei (2013) uurimuses. Sarnaselt Comas-Forgas ja Sureda-Negre (2010) uurimusega selgus ka käesolevas töös, et üliõpilasi meelitab akadeemilise petturluse teele ka asjaolu, et õppetükkide mahud on väga suured.

Tehtud uurimuses töid üliõpilased akadeemilise petturluse põhjusena välja üliõpilase tööl käimise. Uurimusest selgus, et üliõpilased, kes käivad tööl, eriti veel suure koormusega, osalevad akadeemilises petturluses, kuna tööl käies ei jää üliõpilasel õpingute jaoks piisavalt aega. Hsiao (2014) arvas samuti oma uurimuses, et tööl käimine võib olla akadeemilise petturluse põhjuseks, kuid tema uurimusest selgus, et üliõpilased, kes käivad tööl osalevad akadeemilises petturluses vähemal määral. Tema uurimuses selgus ka see, et mida suurema koormusega üliõpilane töötab, seda väiksem on tõenäosus, et ta osaleb petturluses. Erinevused kahe uurimuse vahel võivad seisneda selles, et käesolevas uurimuses pole uuritavate üliõpilaste tööl käimise kohta andmeid ning pole teada, kas ja kui palju üliõpilased vastasid omadest kogemustest lähtudes.

Uurides põhjuseid, miks üliõpilased akadeemilises petturluses osalevad, leidis palju sarnasusi ka Magnus Ligi (2014) tehtud magistritööga. Nimelt on käesolevas ja eelnevalt mainitud töödes üliõpilased akadeemilises petturluses osalemise põhjustena välja toonud laiskuse, enda jaoks õppematerjali vajalikkuse puudumise (ei õpita mõnda teemat ise selgeks, kuna seda ei peeta enda tulevase eriala jaoks oluliseks), vähese õppejõu-üliõpilase kontakti ja soovi saavutada positiivseid tulemusi. Sarnased olid tulemused ka selles osas, et Ligi (2014) töös nimetasid üliõpilased põhjuseks halba mälu, mida käesolevas töös käsitletakse sisuliselt kui materjali rohkust. Akadeemilise petturluse sekkumist ei pidanud üliõpilased oluliseks mõlemas uurimuses. Uurimuste põhjal võib järeldada, et üliõpilaste põhjused akadeemiliseks petturluseks on sarnased mitmetes maailma paikades.

Huvitava tulemusena, mis uurimuses selgus oli, et vene rahvusest üliõpilased osalevad uuritavate arvates rohkem akadeemilises petturluses kui eestlastest üliõpilased. Võimalik on ka asjaolu, et nad võivad oma vähemuse tõttu enam silma paista. Walkeri (2010) läbiviitud uurimuses leiti, et välisüliõpilased osalevad sagedamini akadeemilises petturluses kui kodumaa üliõpilased. Yukhymenko-Lescroart (2014) leidis, et erinevused akadeemilisest petturlusest arusaamisel võivad olla tingitud kultuuride erinevusega. Eestlaste ja venelaste kultuuritaustad on küll sarnased, kuid ka samas ka piisavalt erinevad, et tuua käesoleva töö tulemuse selgituseks kultuuride erinevuse asjaolu.

Akadeemilise petturluse laia leviku põhjuseks pole ainult üliõpilased, vaid selles on oma osa ka õppejõududel. Bluestein (2015) tõdes oma uurimuses, et üliõpilaste ütluste kohaselt viivad neid akadeemilise petturluseni sageli ka õppejõud, kes oma käitumisega seda soosivad. Ka käesolevas uurimuses selgus, et üliõpilased nimetavad akadeemilise petturluse põhjustena õppejõudude tähelepanematust ning võimalusi, mida õppejõud petturluse kasutamiseks loovad. Näiteks selgus, et üliõpilaste arvamus kohaselt õppejõud ei suhtu

akadeemilisse petturlusse täie tõsidusega ning ei karista üliõpilasi piisavalt või üldse mitte. Sarnastele tulemustele jõudsid ka Rezanejad ja Rezaei (2013). Võib arvata, et üheltpoolt võib õppejõudude ükskõikse käitumise põhjuseks olla õppejõudude ülekoormus, soovitakse, et üliõpilased saaksid oma tööd esimesel korral tehtud, mistõttu antakse võimalus erinevate abivahendite kasutamiseks. Samas ei toeta õppejõudude selline käitumine akadeemilise petturluse vastu võitlemist ning ükskõiksus ja ignorantsus vaid annavad uut hoogu selle levikule ja seavad kahtluse alla kõrghariduse kvaliteedi ning usaldusvääruse.

Uurimuses andsid üliõpilased soovitusi, kuidas nende hinnangul saaks akadeemilist petturlust meie haridussüsteemis vähendada. Üliõpilased pakkusid akadeemilise petturluse vähendamise võimalustena välja üliõpilastes huvi äratamist ning õpimotivatsiooni tõstmist, erinevate eksamitöödega seotud kontrollide tõhustamist, videokaamerate eksamiruumidesse paigutamist ning asjaolu, et õppejõud koostaksid rohkem erinevaid variante arvestustöödest. Ka Probett (2011) on oma uurimuses maininud, et akadeemilise petturluse leviku vähenemisele aitaks kaasa see, kui koostada rohkem erinevaid variante arvestustööst.

Kuna kõik saab kusagilt alguse, siis huvitav oli ka üliõpilaste arvamus, et akadeemilise petturluse „juured“ on gümnaasiumis, kus selle erinevatele vormidele pööratakse ülikoolist veelgi vähem tähelepanu. Näiteks ei nõuta teiste kirjutatud tekstidele viitamist tavapärase koolitööde tegemisel, samuti ei viita korrektselt ka õpetajad intervjueeritavate hinnangul. Kui selline käitumismuster omaks saab, kandub see loomulikuna edasi ka järgmistele haridustasemetele. Seetõttu leidsid intervjueeritavad, et senisest enam tuleb akadeemilisele petturlusele tähelepanu pöörama hakata ka gümnaasiumis. Samas peab nõndanimetatud hea tava olema kasutuses kõigis akadeemilistes tegevustes, mitte ainult nendes, kus juhend nõuab korrektset viitamist.

Akadeemiline petturlus on probleem, mis on laialt levinud ning millele loodetakse leida lahendusi. Probleem ei ole vaid ühepoolne ning akadeemilise petturluse niivõrd suures levikus pole vastutavad ainult üliõpilased vaid mitmed teisedki osapooled. See on probleem, mis hõlmab enda alla kogu ülikooli süsteemid ning sellega seotud inimesed alates üliõpilastest kuni ülikooli juhtideni välja. Positiivne on antud probleemi juures see, et sellest räägitakse, seda tunnistatakse ja sellele otsitakse lahendusi.

4.1 Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus

Uurimuse käigus selgus, et andmete analüüsimine on kohati üpris keeruline ning väga ajamahukas töö. Bakalaureusetöö autoril olid küll olemas mõningad kogemused andmete analüüsimisel programmiga *QCAmap*, kuid protsess oli siiski raske, kuna andmeid oli palju.

Bakalaureusetöö kitsaskohana võib välja tuua asjaolu, et töö autor ei viinud intervjuusid ise läbi ning samuti ei osalenud intervjuude transkribeerimisel. Sellega seoses jäid ilmselt tähelepanuta uuritavate emotsioonid ning sellest tulenevad täpsustused, mis võiksid andmetes esineda. Lisaks on käesoleva töö kitsaskohaks intervjuude poolstruktureeritud küsimustikud, mis polnud ühtlased ehk enamjaolt sarnaste küsimustega ning seetõttu võis kaduma minna erinevate intervjuueeritavate ideesid.

Töö praktiliseks väärtuseks on, et uurimustöö tulemusi saab kasutada kõrgkoolides akadeemilise petturlusega võitlemiseks. Tööst on võimalik saada informatsiooni selle kohta, mida üliõpilased üldiselt akadeemilisest petturlusest teavad, millistel põhjustel nad petturluses osalevad ning milliseid võimalusi üliõpilased ise peavad võimalikuks akadeemilise petturluse vähendamiseks. Lähtudes tööst saadavast informatsioonist on võimalik akadeemilise petturluse levikut piirata. Teema vajab ka edasist uurimist, näiteks üheks võimaluseks on uurida, mida teemast arvavad õppejõud, milline on nende õpetamispraktika ja arusaamad akadeemilisest petturlusest. Samuti uurida, kuidas nad oma tegevusi kavandavad ning mida nad selleks teevad, et akadeemilist petturlust ülikoolides ei oleks.

Tänuõnad

Sooviksin käesoleva bakalaureusetöö raames tänada oma pere mõistva suhtumise eest ning õde, kes abistas mind kaaskodeerijana. Samuti tänan oma kursusekaaslaseid, kes olid töö valmimisel mitmekülgseks toeks ning abiks.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Merili Raudmäe

22.05.2016

Kasutatud kirjandus

- Beasley, E. M. (2014). Students Reported for Cheating Explain What They Think Would Have Stopped Them. *Ethics & Behavior*, 24(3), 229–252.
- Bluestein, S. A. (2015). Connecting Student-Faculty Interaction to Academic Dishonesty. *Community College Journal of Research and Practice*, 39(2), 179–191.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77–101.
- Bretag, T., Mahmud, S., Wallace, M., Walker, R., McGowan, U., East, J., Green, M., Partridge, L., & James, C. (2014). „Teach us how to do it properly!“ An Australian academic integrity student survey. *Studies in Higher Education*, 39(7), 1150–1169.
- Busch, P., & Bilgin, A. (2014). Student and Staff Understanding and Reaction: Academic Integrity in an Australian University. *Journal of Academic Ethics*, 12, 227–243.
- Colnerud, G., & Rosander, M. (2009). Academic dishonesty, ethical norms and learning. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 34(5), 505–517.
- Coren, A. (2012). The Theory of Planned Behaviour: Will Faculty Confront Students Who Cheat? *Journal of Academic Ethics*, 10, 171–184.
- Comas-Forgas, R., & Sureda-Negre, J. (2010). Academic Plagiarism: Explanatory Factors from Students' Perspective. *Journal of Academic Ethics*, 8, 217–232.
- Creswell, J. W., & Miller, D. L. (2000). Determining Validity in Qualitative Inquiry. *Theory Into Practice*, 39(3), 124–130.
- Eesti Vabariigi haridusseadus (2016). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/968165?leiaKehtiv>.
- East, J. (2010). Judging plagiarism: a problem of morality and convention. *Higher Education*, 59, 69–83.
- Eret, E., & Ok, A. (2014). Internet plagiarism in higher education: tendencies, triggering factors and reasons among teacher candidates. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 39(8), 1002–1016.
- Freire, C. (2014). Academic Misconduct Among Portuguese Economics and Business Undergraduate Students – A Comparative Analysis with Other Major Students. *Journal of Academic Ethics*, 12, 43–63.
- Hamlin, A., Barczyk, C., Powell, C. G., & Frost, J. (2013). A Comparison of University Efforts to Contain Academic Dishonesty. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 16(1), 35–46.

- Heckler, N. C., & Forde, D. R. (2014). The Role of Cultural Values in Plagiarism in Higher Education. *Journal of Academic Ethics*, 13(1), 61–75.
- Hensley, L. C., Kirkpatrick, K. M., & Burgoon, J. M. (2013). Relation of gender, course enrollment, and grades to distinct forms of academic dishonesty. *Teaching in Higher Education*, 18(8), 895–907.
- Honsy, M., & Fatima, S. (2014). Attitude of Students Towards Cheating and Plagiarism: University Case Study. *Journal on Applied Sciences*, 14, 748–757.
- Hsiao, C.-H. (2014). Impact of ethical and affective variables on cheating: comparison of undergraduate students with and without jobs. *Higher Education*, 69, 55–77.
- Jones, D. L. R. (2011). Academic dishonesty: Are more Students Cheating?. *Business Communication Quarterly*, 74(2), 141–150.
- Leonard, M., Schwieder, D., Buhler, A., Bennett, D. B., & Royster, M. (2014). Perceptions of Plagiarism by STEM Graduate Students: A Case Study. *Science and Engineering Ethics*, DOI 10.1007/s11948-014-9604-2.
- Ligi, K. (2014). Akadeemilise ebaaususe mitmedimensionaalsus. Publitseerimata seminaritöö. Tartu Ülikool.
- Ligi, M. (2014). University students reasons for committing academic dishonesty and knowledge about regulations. Publitseerimata magistratöö. Tartu Ülikool.
- Löfström, E., & Kupila, P. (2013). The Instructional Challenges of Student Plagiarism. *Journal of Academic Ethics*, 11, 231–242.
- Olafson, L., Schraw, G., & Kehrwald, N. (2014). Academic Dishonesty: Behaviors, Sanctions, and Retention of Adjudicated College Students. *Journal of College Student Development*, 55(7), 661–674.
- Probett, C. (2011). Plagiarism prevention. *Business Communication Quarterly*, 74(2), 170–172.
- Ramzan, M., Munir, M. A., Siddique, N., & Asif, M. (2012). Awareness about plagiarism amongst university students in Pakistan. *Higher Education*, 64, 73–84.
- Rezanejad, A., & Rezaei, S. (2013). Academic Dishonesty at Universities: The Case of Plagiarism Among Iranian Language Students. *Journal of Academic Ethics*, 11, 275–295.
- Simkin, M. G., & McLeod, A. (2010). Why Do College Students Cheat? *Journal of Business Ethics*, 94, 441–453.
- Sonfield, M. C. (2014). Academic Plagiarism at the Faculty Level: Legal Versus Ethical Issues and a Case Study. *Journal of Academic Ethics*, 12, 75–87.

Tallinna Ülikooli õppekorralduse eeskiri (2015). Külastatud aadressil:

https://www.tlu.ee/UserFiles/Õppeosakond/Õppetöö/M_15_oppekorralduse_eeskiri_21092015.pdf.

Vaismoradi, M., Turunen, H., & Bondas, T. (2013). Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing and Health Sciences, 15*, 398–405.

Walker, J. (2010). Measuring plagiarism: researching what students do, not what they say they do. *Studies in Higher Education, 35*(1), 41–59.

Walker, J., & Townley, C. (2012). Contract cheating: a new challenge for academic honesty?. *Journal of Academic Ethics, 10*, 27–44.

Õppekorralduseeskiri (2016). Külastatud aadressil <http://www.ut.ee/oke>.

Yukhymenko-Lescroart, M. A. (2014). Ethical Beliefs Toward Academic Dishonesty: A Cross-Cultural Comparison of Undergraduate Students in Ukraine and the United States. *Journal of Academic Ethics, 12*, 29–41.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Merili Raudmäe (sündinud 14.06.1993),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest, selle põhjustest ja vähendamise võimalustest“, mille juhendajad on Marvi Remmik ja Liina Lepp;
  - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 22.05.2016